

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปิดเผย การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai

ดร.ขวัญสกุล เต็งอำนวย*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee: AC) ในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai โดยเก็บข้อมูลผ่านการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC จากรายงานประจำปีและแบบ 56-1 สำหรับปี พ.ศ. 2553 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของ AC และการเปิดเผยการปฏิบัติงานดังกล่าว งานวิจัยได้พัฒนาแบบตรวจสอบการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC โดยอ้างอิงจากคู่มือคณะกรรมการตรวจสอบ (SET, 2553) และนำไปเก็บข้อมูลบริษัทในกลุ่มดังกล่าว รวม 163 บริษัท การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัยพบว่า การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม อยู่ในระดับดี ร้อยละ 71.20 โดยที่ SET100 เปิดเผยในระดับดี ร้อยละ 72.08 ซึ่งมากกว่า กลุ่ม mai ในระดับดีพอใช้ ร้อยละ 69.86 บริษัทจดทะเบียนที่วิจัยยังมีการเปิดเผยในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดในรายละเอียด 12 ข้อจากแบบตรวจทั้งหมด 44 ข้อ โดยเฉพาะเรื่อง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และรองหัวหน้าภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีและทรัพยากรบุคคลที่พร้อมทำงานให้กับ AC นอกจากนี้ ในรายงานของ บริษัทส่วนใหญ่ไม่ได้รับรองว่าคณะกรรมการได้รับเอกสารที่แสดงถึงความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและเรื่องความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของการป้องกันการทุจริต งานวิจัย พบว่า ความถี่ของการประชุม AC มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อทดสอบในรายละเอียดพบว่า บริษัทที่มีจำนวนครั้งการประชุม AC มากกว่าจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานในเรื่องความเห็นที่มีต่อรายงานของ AC มากกว่าบริษัทที่ประชุมน้อยกว่า นอกจากนี้ สินทรัพย์รวม และจำนวนกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

คำสำคัญ: คณะกรรมการตรวจสอบ การเปิดเผย การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ความถี่ของการประชุม

ABSTRACT

This research aimed to explore the disclosures on the audit committee operations of the listed companies both SET100 index and mai in the Stock Exchange of Thailand. The data were gathered from their annual reports and Form 56-1 for 2010. The research studied the relationship between AC compositions and the disclosures. A checklist for AC operations was developed based on Audit Committee Manual (SET, 2010) and it was used to collect data on totally the 163 listed companies. The data were analyzed and testing was based on the statistics and multiple regression analysis.

The research results showed that the overall disclosure on AC operations was in "Good" level (71.20%) which SET100 group was in "Good" (72.08%) more disclosures than mai group in "Moderate Good" (69.86%). The research listed companies have disclosed 12 of totally 44 matters in levels "Less to Least"; especially in matters relating to auditing process and personal resources assisting to AC operations. Moreover, AC reports of most researching companies did not certify in matter of document receiving which showed auditor independence, and did not expressed their opinions related to adequacy of fraud protection. The research found the positive relationship between frequencies of AC meetings and the overall disclosure on AC operations at significant 0.05 level. The hypothesis testing in details showed that the companies with more numbers of AC meeting per years were better to disclose in matter of opinion expressing in AC reports than the companies having less AC meetings. Moreover, the research showed that total assets and numbers of ACs had the relationship with the disclosure in matter of audit process at significant level 0.01 and 0.05 respectively.

Keywords: Audit Committee, Disclosure, Operation of Audit Committee, Composition of Audit Committee, Frequency of Meeting

บทนำ

จากวิกฤตเศรษฐกิจเอเชียตะวันออก หรือ วิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ. 2540 นั้น งานวิจัยหลายงานโดยเฉพาะของ ADB (2002) สะท้อนว่า วิกฤตการณ์ดังกล่าวมีสาเหตุหลักมาจาก “การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)” ที่ไม่ดีหรืออ่อนแอ ทำให้ประเทศไทยต้องเร่งฟื้นฟูประเทศในหลายด้าน ต้องกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (Inter Monetary Fund: IMF) ซึ่งมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยจะต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในปี พ.ศ. 2542

คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee: AC) คือ คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่อาจถูกมองข้าม และเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี โดยมุ่งหวังถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการและการเพิ่มมูลค่าให้องค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand: SET) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) เร่งฟื้นฟูกระบวนการกำกับดูแลกิจการในบริษัทจดทะเบียนประเทศไทย ทั้งที่ออกมาเป็นข้อบังคับ (Regulate) และเป็นการสมัครใจ (Voluntary) ในรูปแบบของข้อพึงปฏิบัติที่ดี (Best Practice) คู่มือและข้อแนะนำต่างๆ กลไกหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการ คือ “คณะกรรมการตรวจสอบ” (Audit Committee: AC)

คู่มือคณะกรรมการตรวจสอบ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553) ระบุ หน้าที่ความรับผิดชอบพื้นฐานของ คณะกรรมการตรวจสอบ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน (Planning Function) ด้านการติดตามดูแล (Monitoring Function) และด้านการรายงาน (Reporting Function) คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อนำเสนอให้กับคณะกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้น รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล และรายงานถึงกิจการที่ทำและสิ่งที่ตรวจพบและความ

คิดเห็นที่ได้มาจากการประชุมร่วมกับผู้สอบบัญชีและผู้บริหาร

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบยังคงมีปัญหาปฏิบัติไม่เหมาะสม (Tengamnuay, 2005; Tengamnuay and Stapleton, 2008) ผู้วิจัยแทบจะไม่พบงานวิจัยที่สำเร็จเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มมีคณะกรรมการตรวจสอบในปี พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงสนใจที่จะสำรวจพัฒนาการของการปฏิบัติงานดังกล่าวจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน โดยอ้างอิงคู่มือคณะกรรมการตรวจสอบ (SET, 2553) และรายละเอียดขั้นต่ำที่กำหนดโดยประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

ผลการศึกษาของสถาบันกรรมการไทย (2553) สะท้อนว่า บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่ม SET100 เป็นตัวแทนของกลุ่มบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งถูกคาดหวังว่า คณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติงานได้ดีด้วย ในขณะที่บริษัทในกลุ่ม mai (จำนวน 49 บริษัท) การกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่ด้อยกว่ากลุ่มอื่น ผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นตัวแทนเปรียบเทียบกัน

การวิจัยยังสำรวจโครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบได้แก่ จำนวนกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนของจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ จำนวนกรรมการตรวจสอบที่จบบัญชีและการเงิน รวมถึงความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ และความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัท เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าองค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูลการกำกับดูแลกิจการทั้งในต่างประเทศ (DeZoort, 1998; Lee and Stone, 1997; NACD, 2000; Abbott and Parker, 2000) และในประเทศ (ธาริณี จวงมูทิตา, 2550) นอกจากนี้ ณัฏฐิพัทธ์ จิระสกุลชัย (2551) และศุภมาส หอมตระกูล (2555) ยังพบว่า ประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยมีการเปิดเผยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่แตกต่างกัน

Eng and Mak (2003), Khalid (2006), Linsley and Shrive (2006), อังคณา แก้วประภา (2553) พบว่า การเปิดเผยข้อมูลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขนาดของบริษัท

ดังนั้น งานวิจัยจึงต้องการสำรวจโครงสร้าง องค์ประกอบ การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และ ศึกษาว่าในประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันมีการเปิดเผย การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่ต่างกัน หรือไม่ รวมถึงการศึกษาว่า ขนาดของบริษัทและองค์ประกอบ ของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผย การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

จากคำถามวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาพัฒนา วัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 และในตลาดหลักทรัพย์ mai
2. เพื่อศึกษาการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม
3. เพื่อสำรวจองค์ประกอบและการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 และตลาดหลักทรัพย์ mai ได้แก่ องค์ประกอบ การตรวจสอบ สัดส่วนของจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ จำนวนกรรมการตรวจสอบที่จับบัญชีและการเงิน รวมถึงความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ และความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัท
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัท องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ความถี่ในการเข้าร่วมประชุม กับการเปิดเผย การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

ผลจากการวิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. บริษัทจดทะเบียนใน SET100 และ mai อาจนำผล

งานวิจัยไปวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบต่อผู้ถือหุ้นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นไปตามความมุ่งหมาย ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ ผู้มีส่วนได้เสียมากขึ้น

2. หน่วยงานกำกับดูแล สามารถ นำผลงานวิจัยไปใช้ในการติดตามผลและส่งเสริมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบให้ดีขึ้น

3. หน่วยงานฝึกอบรม เช่น สถาบันกรรมการไทย อาจ นำผลงานวิจัยเพื่อปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องของ คณะกรรมการตรวจสอบ

4. เพื่อเป็นกรณีศึกษาและพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการและคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย

ขอบเขตของงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บริษัทจดทะเบียน ในกลุ่ม SET100 จำนวน 100 บริษัท (จัดอันดับในช่วง ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2555 ถึง 30 มิถุนายน พ.ศ. 2555) และตลาดหลักทรัพย์ mai ที่มีรายงานประจำปี 2553 และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ทั้งนี้ไม่รวมบริษัทที่เข้าจดทะเบียนในปี พ.ศ. 2554 ดังนั้น สุ่มพบว่ามิกกลุ่มประชากรที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัย จาก SET100 จำนวน 98 บริษัท และ mai จำนวน 65 บริษัท รวมทั้งสิ้น 163 บริษัท (www.sec.or.th, 2555)

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาของคณะกรรมการตรวจสอบมาจากแนวคิด ในประเทศอังกฤษนานมาแล้ว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1872 (Tricker, 1978) แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบได้มีการ พัฒนาเรื่อยมา เพื่อตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทุจริตของผู้บริหาร การล่มสลายของธุรกิจและการขาดความเชื่อมั่นในผู้สอบบัญชี หลายประเทศได้ออก รายงานหรือข้อพึงปฏิบัติที่ดี เพื่อกระตุ้นให้บริษัทจัดให้มี

คณะกรรมการตรวจสอบ เช่น The Macdonald Report (CICA, 1988) ในแคนาดา The Cadbury Report (Cadbury Committee, 1992) ในประเทศสหราชอาณาจักร แนวคิดคณะกรรมการตรวจสอบได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินบ่อยครั้ง งานวิจัยในเชิงวิชาการเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบได้รับความสนใจเป็นอย่างมากบทบาทหลักของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ทำให้แน่ใจว่ากระบวนการจัดทำรายงานการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เสริมสร้างระบบการควบคุมภายใน รวมถึงการเสริมสร้างความโปร่งใส กระบวนการตรวจสอบ และประสานงานกับผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี (Tengamnuay, 2005)

ในประเทศไทยก็เช่นกัน Tengamnuay (2005) ได้ศึกษาบทบาท องค์ประกอบ ผลกระทบและปัญหาจากการที่บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ งานวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของการมีคณะกรรมการตรวจสอบได้ประมาณ 2-3 ปี ผลการวิจัยสะท้อนปัญหาจากการมี AC ในหลายเรื่อง เช่น AC ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง AC อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับบริษัท ประมาณร้อยละ 25 ของผู้สอบบัญชีตัวอย่างไม่เคยร่วมประชุมกับ AC รายงานการประชุมของ AC ไม่ได้จัดทำเป็นประจำ นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์ผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่พบว่า กรรมการตรวจสอบยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเองนักและพบว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบช่วยงานของตนได้น้อยมากและยังเป็นการบั่นทอนอธิบายความรู้ทางบัญชีและการเงิน เนื่องจากกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาในสาขาบัญชีหรือการเงิน

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เป็นทฤษฎีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในงานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการโดยมีแนวคิดว่า ผู้เป็นเจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้น (Principal) ได้มอบหมายให้ผู้บริหารหรือผู้จัดการเป็นตัวแทน (Agent) ในการบริหารกิจการเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น

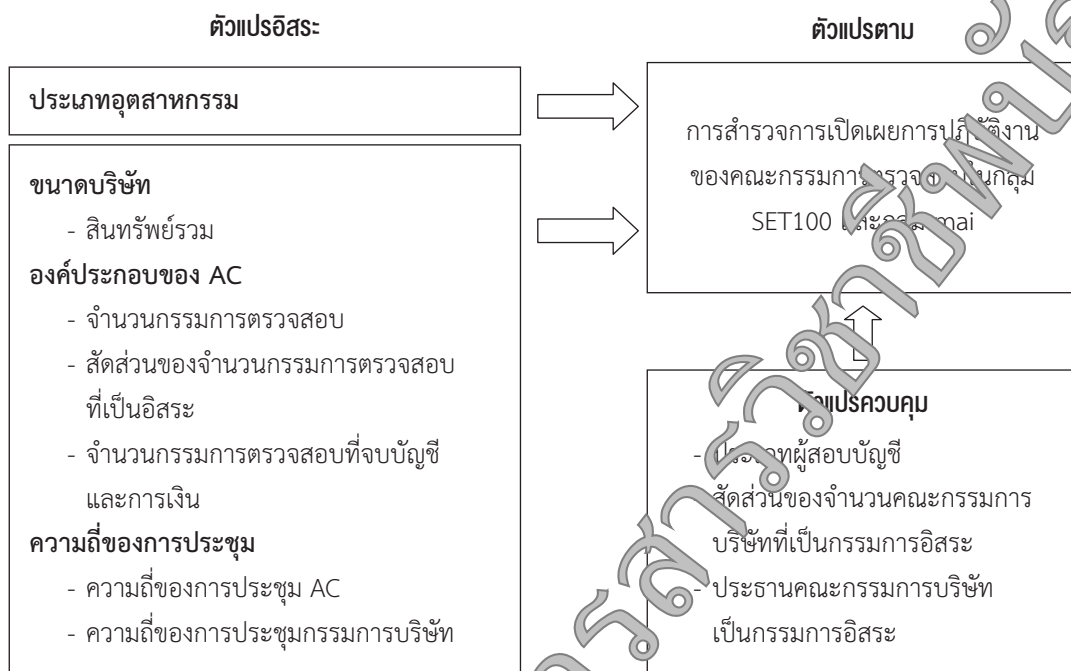
อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารมักจะมีแรงจูงใจขัดแย้งทางผลประโยชน์กับผู้ถือหุ้น โดยผู้บริหารอาจมีแนวโน้มจะตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่จะนำไปสู่การสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับตนเองโดยไม่คำนึงถึงว่าการตัดสินใจนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือความเสียหายสูงสุดแก่ตัวผู้เป็นเจ้าของหรือไม่ ดังนั้น จึงพบว่าปัญหาตัวแทนเกิดขึ้นมากมาย กลไกการกำกับดูแลกิจการจึงได้ถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็คือ คณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อช่วยในการกำกับดูแลกิจการ

Tengamnuay (2005) และ Tengamnuay and Stapleton (2008) ยังอธิบายว่า ตามทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) และทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) การมีคณะกรรมการตรวจสอบอาจเป็นกลไกที่เหมาะสมกับโครงสร้างการกำกับดูแลและความเป็นเจ้าของของประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษที่มีการกระจายตัวของผู้ถือหุ้นสูง การมีคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นการถ่วงดุลอำนาจการบริหารของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมักเป็นผู้บริหารมืออาชีพ อย่างไรก็ตาม การมีคณะกรรมการตรวจสอบในโครงสร้างความเป็นเจ้าของที่มีการกระจุกตัวสูง โดยเฉพาะในประเทศไทย ที่ผู้บริหารมักเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ที่ใช้อำนาจควบคุมด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบมักมาจากการที่ผู้บริหารเสนอให้คณะกรรมการบริษัทเสนอแต่งตั้ง ดังนั้น กรรมการตรวจสอบจึงอาจมีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารและต้องสงสัยว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเช่นประเทศอเมริกาและอังกฤษหรือไม่ ผลงานวิจัยดังกล่าวนี้เป็นผลงานแรก ๆ ในการจัดประยกตงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศกำลังพัฒนา

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทยยังไม่มากนัก ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัท การสำรวจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลกิจการ

กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดในงานวิจัย พัฒนาจากวัตถุประสงค์การตรวจสอบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยได้เพิ่มตัวแปรควบคุมที่อยู่ในหลายงานวิจัยสะท้อนว่า ตัวแปรดังกล่าวอาจมีความสัมพันธ์ต่อการเปิดเผยข้อมูลของการกำกับดูแลกิจการด้วย ได้แก่ ประเภทของผู้สอบบัญชี (Khalid, 2006) สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นกรรมการอิสระ (Ruth L. Hidalgo et al., 2010) และประธานคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระ (จิรธรรม เจริญไทย, 2548)

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยได้ถูกพัฒนาเพื่อความชัดเจนในงานวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประเภทอุตสาหกรรมที่ต่างกันจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบแตกต่างกันในกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai

สมมติฐานที่ 3 ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานที่ 4 จำนวนกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานที่ 5 สัดส่วนของจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานที่ 6 จำนวนกรรมการตรวจสอบที่จบบัญชีและการเงินมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานที่ 7 ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สมมติฐานที่ 8 ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) สำหรับปี พ.ศ. 2553 ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 จำนวน 98 บริษัทและในตลาดหลักทรัพย์ mai จำนวน 65 บริษัท รวมทั้งสิ้น 163 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของบริษัท โครงสร้างของคณะกรรมการบริษัท ขนาดของ

บริษัท ซึ่งจะใช้มูลค่าสินทรัพย์รวมเป็นตัวแทน องค์ประกอบของ AC และความถี่ของการประชุม AC รวมถึงตัวแปรควบคุมต่างๆ ส่วนการสำรวจการปฏิบัติงานของ AC นั้น ผู้วิจัยได้พัฒนา แบบประเมิน (Checklist) ได้พัฒนาจากการปฏิบัติงานและการรายงานของ AC ที่ระบุในคู่มือคณะกรรมการตรวจสอบตามแนวการปฏิบัติที่ดี แบ่งเป็น 12 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 44 ข้อ และตรวจสอบการเปิดเผยการปฏิบัติในรายงานดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยการทดสอบ T-Test ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จะใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 และพัฒนาตัวแบบที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปิดเผยการปฏิบัติของ} &= \beta_0 + \beta_1 TA + \beta_2 AC + \beta_3 PIDAC + \beta_4 ACAF + \beta_5 MEETAC \\ \text{คณะกรรมการตรวจสอบรวม} &+ \beta_6 MEETB + \beta_7 ASIZE + \beta_8 PID + \beta_9 CID + e \end{aligned}$$

โดยที่

TA	หมายถึง สินทรัพย์รวม
AC	หมายถึง จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ
PIDAC	หมายถึง สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นกรรมการอิสระ
ACAF	หมายถึง จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่จบบัญชีและการเงิน
MEETAC	หมายถึง ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ
MEETB	หมายถึง ความถี่ในการประชุมคณะกรรมการบริษัท
ASIZE	หมายถึง ประเภทผู้ถือหุ้น 1 = กลุ่ม Big 4 2 = กลุ่มที่ไม่ใช่ Big 4
PID	หมายถึง สัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการบริษัทที่เป็นกรรมการอิสระ
CID	หมายถึง ประเภทกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระ 0 = ไม่เป็น 1 = เป็น

เกณฑ์การจัดกลุ่มการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC อิงตามเกณฑ์การจัดกลุ่มของการเปิดเผยการกำกับดูแลกิจการที่ดีของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) (สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย, 2549) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ปรับเกณฑ์การเปิดเผยร้อยละ 50-59 (ผ่าน) และต่ำกว่าร้อยละ 50 (ไม่ผ่าน) เป็นระดับน้อยและ

น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยใช้ตามมาตรวัดแบบ Rating Scale ซึ่งจากคะแนนดิบได้นำมาแปลงเป็นร้อยละและจัดระดับการเปิดเผย ดังนี้

ร้อยละ 90.00-100.00	เป็น	ดีเลิศ
ร้อยละ 80.00-89.99	เป็น	ดีมาก
ร้อยละ 70.00-79.99	เป็น	ดี

ร้อยละ 60.00–69.99	เป็น	ดีพอใช้
ร้อยละ 50.00–59.99	เป็น	น้อย
ร้อยละ < 50	เป็น	น้อยที่สุด

ผลงานวิจัย

ผลงานวิจัยจะแสดงแบ่งเป็น 4 ส่วน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 และในตลาดหลักทรัพย์ mai

ผลงานวิจัย จากตารางที่ 1 สะท้อนว่าการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวมของกลุ่มประชากร (SET100 และ mai) อยู่ในระดับดี โดยเปิดเผย ร้อยละ 71.20 เมื่อพิจารณา แยกกลุ่ม SET100 ในภาพรวม จะเปิดเผยในระดับดี ร้อยละ 72.08 มากกว่ากลุ่ม mai ที่เปิดเผยในระดับดีพอใช้ ร้อยละ 69.86 เมื่อพิจารณาการเปิดเผยในภาพรวม รายเรื่องพบว่า บริษัทในกลุ่ม SET100 และภาค 1 มีการเปิดเผยมากที่สุด ระดับดีเลิศ ในเรื่องของคำตอบแทนของ AC ร้อยละ 98.8 และอำนาจหน้าที่ของ AC ร้อยละ 91.14

ส่วนด้านที่เปิดเผยในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การทำกรบุคคลที่พร้อมทำงานให้กับ AC ร้อยละ 18.4 และผู้สอบบัญชี ร้อยละ 44.58 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า บริษัทเปิดเผยเรื่องข้อเสนอแนะของ AC เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีในระดับดีมาก ร้อยละ 87.10 อย่างไรก็ตาม บริษัททั้ง 2 กลุ่มเปิดเผยในระดับน้อยที่สุดในเรื่องกระบวนการสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี ร้อยละ 17.80 และการรับรองว่า AC ได้ใบเอกสารจากผู้สอบบัญชีในเรื่องการเปิดเผยความเป็นอิสระ ร้อยละ 3.10 เท่านั้น นอกจากนี้ ผลงานวิจัย ยังสะท้อนว่ากลุ่มประชากรเปิดเผยเรื่องการประชุมโดยเฉพาะ เรื่องระเบียบวาระการประชุมของการประชุมแต่ละ ครั้งในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 3.70 ในขณะที่กลุ่ม mai ร้อยละ 99.40 เปิดเผยจำนวนครั้งและจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม งานวิจัยยังพบว่าการเปิดเผย

บทบาทหน้าที่ของ AC อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 57.20 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่ากลุ่มประชากรเปิดเผยเรื่องความรับผิดชอบของ AC ในระดับ ดีเลิศ ร้อยละ 77.50 แต่เปิดเผยกฎบัตรของ AC ในระดับน้อยที่สุด ร้อยละ 16.60 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาผลงานวิจัยของรายละเอียดย่อยทั้ง 12 เรื่อง สามารถสรุป ข้อที่มีการเปิดเผยในระดับน้อยและระดับน้อยที่สุดรายเรื่อง ดังตารางที่ 2

สมมติฐานที่ 1 การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100และกลุ่ม mai แตกต่างกัน

จากผลงานวิจัยตารางที่ 1 พบว่า การเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในและเรื่องการแสดงความเห็นในรายงานของ AC แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ในเรื่องอำนาจหน้าที่ของ AC และเรื่องอื่นๆ ที่ตรวจพบ โดยบริษัทในกลุ่ม SET100 มีการเปิดเผยในเรื่องดังกล่าวดีกว่ากลุ่ม mai อย่างไรก็ตาม บริษัทในกลุ่ม mai กลับมีการเปิดเผยที่ดีกว่ากลุ่ม SET100 ในเรื่องที่ 1 ขององค์ประกอบของ AC และเรื่องที่ 8 กระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่าง AC กับผู้สอบบัญชี โดยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 จึงสรุปว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

ส่วนที่ 2 การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

ผลงานวิจัยจากตารางที่ 3 พบว่า ทุกกลุ่มอุตสาหกรรมเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC อยู่ในระดับดี ร้อยละ 70.92–75.67 ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมวัสดุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยในระดับ ดีพอใช้ ร้อยละ 64.83

สมมติฐานที่ 2 ประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบแตกต่างกันในกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai

ตารางที่ 1 การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน

การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน	SET100					mai				
	ค่าเฉลี่ย (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับ เปิดเผย	ค่าเฉลี่ย (คะแนน)	ค่าเฉลี่ย (บริษัท)	ร้อยละ	ระดับ เปิดเผย	ค่าเฉลี่ย (คะแนน)	ร้อยละ	ระดับ เปิดเผย
โครงสร้างส่วนประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ										
1. องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ	75.80	77.35	ดี	3.87	56.40	86.77	ดีมาก	4.34	132.20	ดีมาก
2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ	55.50	56.63	น้อย	1.13	37.50	57.69	น้อย	1.15	93.00	น้อย
3. ทรัพยากรบุคคล	19.00	10.98	น้อยที่สุด	0.19	11.00	16.92	น้อยที่สุด	0.17	30.00	น้อยที่สุด
4. ค่าตอบแทนของคณะกรรมการตรวจสอบ	96.40	97.96	ดีเลิศ	0.98	65.00	100.00	ดีเลิศ	1.00	161	ดีเลิศ
กิจกรรมหลักตลอดปีของคณะกรรมการตรวจสอบ										
5. การประชุม	51.50	52.55	น้อย	1.05	32.50	19.94	น้อยที่สุด	1.00	84	น้อย
6. รายงานข้อสรุปทางการเงิน	67.75	69.13	ดีพอใช้	2.77	43.25	66.54	ดีพอใช้	2.66	111.00	ดีพอใช้
7. การบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน	88.00	89.80	ดีมาก	0.90	71.00	72.31	ดี	0.72	135	ดีมาก
8. ผู้สอบบัญชี	29.25	29.85	น้อยที่สุด	1.19	27.75	44.69	น้อยที่สุด	1.71	72.66	น้อยที่สุด
9. หน่วยงานตรวจสอบภายใน	83.00	84.69	ดีมาก	1.69	50.50	77.00	ดี	1.55	133.50	ดีมาก
10. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ	91.44	93.31	ดีเลิศ	8.40	57.11	87.86	ดีมาก	7.91	148.56	ดีเลิศ
รายงานคณะกรรมการตรวจสอบ										
11. ความเห็นในรายงาน AC	69.63	71.05	ดี	5.68	40.00	61.55	ดีพอใช้	0.22	109.63	ดีพอใช้
12. เรื่องอื่น ๆ	75.60	77.14	ดี	2.87	46.80	70.77	ดี	2.66	122.40	ดี
รวมคะแนนเฉลี่ย	70.64	72.08	ดี	31.71	45.41	69.86	ดีพอใช้	30.74	111.05	ดี

หมายเหตุ *, **, *** หมายถึง ทดสอบด้วยสถิติ T-Test แล้วพบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท จำแนกตามข้อย่อที่อยู่ในเกณฑ์น้อยและน้อยที่สุด

เรื่องที่*	โครงสร้างส่วนประกอบและบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ	SET100			mai			รวมคะแนน	ร้อยละ	ระดับเปิดเผย
		คะแนน	ร้อยละ	ระดับเปิดเผย	คะแนน	ร้อยละ	ระดับเปิดเผย			
8	การรับรองว่าคณะกรรมการได้รับเอกสารจากผู้สอบบัญชีในเรื่องการเปิดเผยความเป็นอิสระของผู้สอบแล้ว และหรือเรื่องการเป็นอิสระจากบริษัทและฝ่ายบริหารของผู้ตรวจสอบแล้ว	1	1.02	น้อยที่สุด	4	6.15	น้อยที่สุด	5	3.10	น้อยที่สุด
5	ระเบียบวาระการประชุมของการปีละครั้ง	6	6.12	น้อยที่สุด	0	0.00	น้อยที่สุด	6	3.70	น้อยที่สุด
11	ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของการป้องกันการฉ้อโกง	9	9.18	น้อยที่สุด	2	3.08	น้อยที่สุด	11	6.70	น้อยที่สุด
2	กฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบและการแก้ไขเพิ่มเติม	15	15.31	น้อยที่สุด	12	18.46	น้อยที่สุด	27	16.60	น้อยที่สุด
8	กระบวนการสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี รวมถึงนโยบายการตั้งข้อกำหนดการบริการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบและที่ไม่เกี่ยวกับตรวจสอบ	13	13.27	น้อยที่สุด	16	24.62	น้อยที่สุด	29	17.80	น้อยที่สุด
3	ทรัพยากรบุคคลภายในและภายนอกที่พร้อมทำงานให้กับคณะกรรมการตรวจสอบ	19	19.39	น้อยที่สุด	11	16.92	น้อยที่สุด	30	18.40	น้อยที่สุด
8	รายละเอียดกระบวนการดูแลงานสอบบัญชี และการรับรองการสอบทานการทำงานของผู้สอบบัญชี	19	19.39	น้อยที่สุด	33	50.77	น้อย	52	31.90	น้อยที่สุด
12	จำนวนการเข้าร่วมประชุมของกรรมการตรวจสอบแต่ละท่าน	49	50.00	น้อยที่สุด	4	21.54	น้อยที่สุด	63	38.70	น้อยที่สุด
12	รายการอื่นที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท	42	42.86	น้อยที่สุด	3	41.69	น้อยที่สุด	73	44.80	น้อยที่สุด
6	การรับรองว่าคณะกรรมการตรวจสอบได้หารือกับผู้สอบบัญชีในประเด็นทางกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตาม	46	46.94	น้อยที่สุด	29	44.69	น้อยที่สุด	75	46.00	น้อยที่สุด
6	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีให้กับคณะกรรมการบริษัทเพื่อประกอบการพิจารณาว่าควรลงมติอนุมัติรายงานทางการเงินหรือไม่	50	51.02	น้อย	28	43.08	น้อยที่สุด	78	47.90	น้อยที่สุด
11	ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบบริหารความเสี่ยง	62	63.27	ดีพอใช้	26	40.00	น้อยที่สุด	88	55.99	น้อย

หมายเหตุ * หมายถึง เรื่องที่เปิดเผยในแต่ละเรื่องตามตารางที่ 1

ตารางที่ 3 การจัดอันดับผลประเมินการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม (SET100 และ mai)

ลำดับที่	ประเภทอุตสาหกรรม	SET100			mai			รวม	
		จำนวนบริษัท	ร้อยละ	ระดับเปิดเผย	จำนวนบริษัท	ร้อยละ	ระดับเปิดเผย	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1	กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	6	75.76	ดี	1	77.27	ดี	7	76.52
2	กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	14	72.98	ดี	4	71.02	ดี	18	72.98
3	กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน	14	71.59	ดี	2	80.68	ดีมาก	16	72.73
4	กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	23	72.13	ดี	10	72.50	ดี	33	72.25
5	กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	11	73.14	ดี	8	69.53	ดีพอใช้	19	71.41
6	กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	8	69.60	ดีพอใช้	4	75.00	ดี	12	71.40
7	กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	20	70.57	ดี	19	68.29	ดี	39	70.92
8	กลุ่มอุตสาหกรรมวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	2	72.73	ดี	17	63.90	ดีพอใช้	19	64.83
ภาพรวม		98	72.08	ดี	65	69.86	ดีพอใช้	163	71.21

ตารางที่ 3 พบว่าประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน จะมีการเปิดเผยแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม SET100 และ mai โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมของ SET100 มีการเปิดเผยในระดับดี ซึ่งดีกว่ากลุ่ม mai ที่เปิดเผยในระดับดีพอใช้ ในขณะที่กลุ่มธุรกิจการเงินและกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคของบริษัทในกลุ่ม mai เปิดเผยในระดับที่ดีกว่ากลุ่ม SET100

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบและการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 และ mai

องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

จากตารางที่ 4 สรุปว่า จำนวนกรรมการบริษัทเฉลี่ยโดยรวม ประมาณ 10.76 คน (SET100 เฉลี่ย 11.83 คน

และ mai เฉลี่ย 9.15 คน) โดยส่วนใหญ่ SET100 จะมีกรรมการ 12 คน และ mai 9 คน ในส่วนของจำนวนกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท ส่วนใหญ่ 3 คน ส่วนของ SET100 ส่วนใหญ่จะเป็น 4 คน ในขณะที่ mai เป็น 3 คน นอกจากนี้ งานวิจัย พบว่าบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 ร้อยละ 6.12 (6 บริษัท) และกลุ่ม mai ร้อยละ 9.23 (6 บริษัท) มีสัดส่วนกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัทน้อยกว่า 1 ใน 3 ของกรรมการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปี พ.ศ. 2549 (2548)

องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากตารางที่ 5 พบว่า จำนวนกรรมการตรวจสอบของทั้ง SET100 และ mai ส่วนใหญ่มี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 79.59 และ 92.31 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม บริษัท

ใน SET100 จำนวน 1 บริษัทมีกรรมการตรวจสอบ 2 คน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนกรรมการตรวจสอบ ในส่วนของสัดส่วนจำนวนกรรมการตรวจสอบที่ไม่เป็นอิสระ

ทั้งหมดมีเพียงบริษัทในกลุ่ม mai จำนวน 3 บริษัท หรือ 4.62 เท่านั้น

ตารางที่ 4 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

องค์ประกอบคณะกรรมการบริษัท	SET100	mai	รวม
จำนวนกรรมการบริษัท			
ค่าเฉลี่ย	11.83	9.15	10.76
ฐานนิยม	12	9	9
จำนวนกรรมการอิสระ			
ค่าเฉลี่ย	4.80	3.62	4.33
ฐานนิยม	4	3	3
สัดส่วนกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท			
สัดส่วน < 1 ใน 3 ของกรรมการ (จำนวนบริษัท)	6 (6.1%)	6 (9.23%)	12 (7.36%)

ตารางที่ 5 องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

องค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบ	SET100	mai	รวม
จำนวนกรรมการตรวจสอบ			
ค่าเฉลี่ย	3.19	3.08	3.15
2 คน (จำนวนบริษัท)	1 (1.02%)	0 (0%)	1 (0.61%)
3 คน (จำนวนบริษัท)	78 (79.59%)	60 (92.31%)	138 (84.67%)
≥ 4 คน (จำนวนบริษัท)	19 (19.39%)	5 (7.69%)	24 (14.72%)
สัดส่วนจำนวนกรรมการตรวจสอบไม่เป็นอิสระ			
ค่าเฉลี่ย	100	98.46	99.39
จำนวนที่ไม่เป็นอิสระทั้งหมด (จำนวนบริษัท)	0 (0%)	3 (4.62%)	3 (1.84%)
จำนวนกรรมการตรวจสอบที่จับบัญชีและการเงิน			
ค่าเฉลี่ย	1.49	1.43	1.47
จำนวนที่จับบัญชีและการเงิน (จำนวนบริษัท)	6 (6.12%)	6 (9.23%)	12 (7.36%)
สัดส่วนกรรมการตรวจสอบที่จับบัญชีและการเงิน			
ค่าเฉลี่ย	49.66	47.67	48.88

ตามคู่มือคณะกรรมการตรวจสอบ แนะนำว่า คณะกรรมการตรวจสอบควรมีกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญด้านบัญชีการเงินอย่างน้อย 1 คน ผลงานวิจัยพบว่า คณะกรรมการตรวจสอบเกือบทั้งหมดมีผู้ที่จบบัญชีและการเงินอย่างน้อย 1 คน และ ทั้ง SET100 และ mai มีกลุ่มละ 6 บริษัทที่ AC ไม่ได้จบปริญญาทางบัญชีหรือการเงิน ซึ่งงานวิจัยไม่ได้สำรวจต่อว่า กรรมการมีประสบการณ์ทางบัญชีและการเงินหรือไม่

ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

จากตารางที่ 6 พบว่า บริษัทในกลุ่ม SET100 ส่วนใหญ่จะมีการประชุม AC 5-8 ครั้งต่อปี ร้อยละ 34.70 โดย

พบว่าบริษัทมีการประชุม 4 ครั้งต่อปีมากที่สุด ส่วนบริษัทในกลุ่ม mai ส่วนใหญ่จะมีการประชุม AC 4 ครั้งต่อปี ร้อยละ 52.31 นอกจากนี้ พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวน 2 บริษัทที่มีการประชุม AC น้อยกว่า 4 ครั้งต่อปี

ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัท

จากตารางที่ 7 พบว่า บริษัทในกลุ่ม SET100 ส่วนใหญ่จะมีการประชุม AC 5-8 ครั้งต่อปี ร้อยละ 47.96 และพบว่าบริษัทมีการประชุม 6 ครั้งต่อปีมากที่สุด ส่วนบริษัทในกลุ่ม mai ส่วนใหญ่จะมีการประชุม AC 5-8 ครั้งต่อปี ร้อยละ 53.84 นอกจากนี้ พบว่า มีจำนวน 3 บริษัท ที่มีการประชุม AC น้อยกว่า 4 ครั้งต่อปี

ตารางที่ 6 ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

ความถี่ของการประชุม คณะกรรมการตรวจสอบ	< 4 ครั้ง	4 ครั้ง	5-8 ครั้ง	9-12 ครั้ง	> 12 ครั้ง	รวม	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม
SET100	2 2.04%	29 29.59%	34 34.70%	22 22.45%	11 11.22%	98 100%	7.50	4
mai	2 3.08%	34 52.31%	27 41.53%	1 1.54%	1 1.54%	65 100%	5.15	4
รวม	4 2.45%	63 38.61%	61 37.42%	23 14.11%	12 7.37%	163 100%	6.56	4

ตารางที่ 7 ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัท

ความถี่ของการประชุม คณะกรรมการบริษัท	< 4 ครั้ง	4 ครั้ง	5-8 ครั้ง	9-12 ครั้ง	> 12 ครั้ง	รวม	ค่าเฉลี่ย	ฐานนิยม
SET100	2 2.04%	14 14.29%	47 47.96%	17 17.35%	18 18.36%	98 100%	8.66	6
mai	1 1.54%	15 23.08%	35 53.84%	12 18.46%	2 3.08%	65 100%	6.38	4
รวม	3 1.84%	29 17.79%	82 50.31%	29 17.79%	20 12.27%	163 100%	7.75	4

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai

	ตัวแปรอิสระ					ตัวแปรควบคุม			
	TA	AC	PIDAC	ACAF	MEETAC	MEETB	ASIZE	PID	CID
การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบรวม	0.138	0.107	0.344	0.366	0.040**(+)	0.869	0.037**(-)	0.818	0.085*(+)
การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ด้าน :									
- องค์ประกอบ	0.359	0.325	0.957	0.417	0.307	0.570	0.086	0.675	0.359
- บทบาทหน้าที่	0.39	0.924	0.350	0.899	0.217	0.544	0.709	0.097	0.985
- ทฤษฎีการบุคคล	0.649	0.321	0.412	0.833	0.374	0.914	0.897	0.824	0.494
- ค่าตอบแทน	0.739	0.75	0.646	0.011	0.441	0.547	0.253	0.497	0.247
- การประชุม	0.297	0.186	0.884	0.456	0.188	0.448	0.458	0.785	0.148
- รายงานข้อมูลทางการเงิน	0.414	0.254	0.189	0.213	0.244	0.414	0.125	0.941	0.022**(+)
- การบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน	0.160	0.568	0.100	0.186	0.73	0.457	0.570	0.07*(+)	0.270
- ผู้สอบบัญชี	0.000***(-)	0.048**(+)	0.370	0.317	0.738	0.254	0.184	0.301	0.513
- หน่วยงานตรวจสอบภายใน	0.385	0.789	0.919	0.267	0.937	0.736	0.865	0.066	0.108
- อำนาจหน้าที่	0.668	0.755	0.219	0.29	0.767	0.904	0.089	0.878	0.795
- ความเห็นต่อรายงาน AC	0.674	0.409	0.551	0.651	0.005**(+)	0.407	0.031**(-)	0.718	0.03**(+)
- เรื่องอื่น ๆ	0.343	0.991	0.191	0.527	0.459	0.479	0.034	0.503	0.501

หมายเหตุ * , ** , *** หมายถึงระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

(-), (+) หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางลบ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากตารางที่ 8 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET100 และกลุ่ม mai พบว่า การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวมพบว่า ตัวแปรความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (MEETAC) มีค่า P-value เท่ากับ 0.04 แสดงว่า ตัวแปรความถี่ของการประชุม AC มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ บริษัทที่มีความถี่ของการประชุม AC มากกว่าจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานมากกว่าบริษัทที่มีความถี่ของการประชุม AC น้อยกว่า

นอกจากนี้ยังพบว่า การเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC รวม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับตัวแปรประเภทผู้สอบบัญชี (ASIZE) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือบริษัทที่ตรวจโดยบริษัทสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานดีกว่าบริษัทสอบบัญชีที่ไม่อยู่ในกลุ่ม Big 4 และมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับตัวแปรประธานกรรมการเป็นอิสระ (CID) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั่นคือบริษัทที่ประธานกรรมการเป็นกรรมการอิสระจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงาน ดีกว่าบริษัทที่ประธานกรรมการเป็นบริษัทไม่เป็นกรรมการอิสระ

ต่อไปนี้จะแสดงผลงานวิจัย เพื่อสนับสนุนสมมติฐานที่ 3-8 เพื่อให้งานวิจัยชัดเจนขึ้น

สมมติฐานที่ 3 ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ขนาดของบริษัท ที่วัดโดยใช้สินทรัพย์รวม ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม แต่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.1 นั่นคือ บริษัทขนาดเล็กจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ

การสอบบัญชีดีกว่าบริษัทขนาดใหญ่

สมมติฐานที่ 4 จำนวนกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

จำนวนกรรมการตรวจสอบ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม แต่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ บริษัทที่มีจำนวนกรรมการตรวจสอบมากกว่า จะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ดีกว่าบริษัทที่มีจำนวนกรรมการตรวจสอบน้อยกว่า

สมมติฐานที่ 5 สัดส่วนของจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

สัดส่วนของจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม

สมมติฐานที่ 6 จำนวนกรรมการตรวจสอบที่จับบัญชีและการเงินมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

จำนวนกรรมการตรวจสอบที่จับบัญชีและการเงินไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม

สมมติฐานที่ 7 ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความถี่ของการประชุม AC มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวมที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยในเรื่องการแสดงความเห็นที่มีต่อรายงานของ AC ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นั่นคือ บริษัทที่มีความถี่ของการประชุม มากกว่าจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานมากกว่าบริษัทที่มีจำนวนครั้งของการประชุม AC น้อยกว่า

สมมติฐานที่ 8 ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม

นอกจากนี้ ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ประเภทผู้สอบบัญชีและประธานคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องการแสดงความเห็นที่มีต่อรายงานของ AC ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือ บริษัทที่ตรวจโดยบริษัทสอบบัญชีในกลุ่ม Big 4 จะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานในเรื่องการแสดงความเห็นที่มีต่อรายงานของ AC ดีกว่าบริษัทสอบบัญชีที่ไม่อยู่ในกลุ่ม Big 4 และบริษัทที่ประธานคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานในเรื่องการแสดงความเห็นที่มีต่อรายงานของ AC ดีกว่าบริษัทที่ประธานกรรมการบริษัทไม่เป็นกรรมการอิสระ และพบว่าประธานคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องรายงานข้อมูลทางการเงิน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นั่นคือบริษัทที่ประธานคณะกรรมการบริษัทเป็นกรรมการอิสระจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานในเรื่องการรายงานข้อมูลทางการเงินดีกว่าบริษัทที่ประธานกรรมการบริษัทไม่เป็นกรรมการอิสระ

สรุปและอภิปรายผล

การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 71.20 โดยที่ SET100 เปิดเผยในระดับดี ร้อยละ 72.08 ซึ่งมากกว่ากลุ่ม mai ในระดับดีพอใช้ร้อยละ 63.86 และมีข้อสังเกตคือ แม้ว่ากลุ่มประชากรจะมีความถี่ในการเปิดเผยในระดับดี แต่ยังคงมีการปรับปรุงในหลายเรื่องที่มีการเปิดเผยในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ที่ตารางที่ 2 โดยเฉพาะในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีและทรัพยากรบุคคลที่พร้อมทำงานให้กับ AC นอกจากนี้ ในรายงานของคณะกรรมการ

ตรวจสอบส่วนใหญ่ร้อยละ 96.90 ไม่ได้รับรองว่าคณะกรรมการได้รับเอกสารในเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีแล้วและเรื่องความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของการป้องกันการทุจริต ร้อยละ 93.30

การเปิดเผยการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบทุกกลุ่มอุตสาหกรรมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 70.92-75.97 ยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างซึ่งมีค่าอุตสาหกรรมที่มีการเปิดเผยในระดับดีพอใช้ร้อยละ 64.83 งานวิจัยพบว่า ประเภทอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันจะมีการเปิดเผยที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม SET100 และ mai

องค์ประกอบและการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า จำนวนกรรมการบริษัทเฉลี่ยโดยรวมประมาณ 10.16 คน จำนวนกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัท เฉลี่ยมี 3 คน และยังพบว่า ทั้ง 2 กลุ่มมีบริษัท 6 บริษัทที่มีสัดส่วนกรรมการอิสระในคณะกรรมการบริษัทน้อยกว่า 1 ใน 3 ของกรรมการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปี พ.ศ. 2549 ในส่วนจำนวนกรรมการตรวจสอบของทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่มี 3 คน สัดส่วนจำนวนกรรมการตรวจสอบที่ไม่เป็นอิสระทั้งหมดมีเพียงบริษัทในกลุ่ม mai จำนวน 3 บริษัท เท่านั้น และพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบเกือบทั้งหมดมีผู้ที่จบบัญชีและการเงินอย่างน้อย 1 คน ในส่วนของความถี่ของการประชุม AC ส่วนใหญ่จะมีการประชุม 4 ครั้งต่อปี ซึ่งพัฒนาขึ้นจากงานวิจัยของ Tengamnuay (2005) มาก และความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัท ส่วนใหญ่จะมีการประชุม 5-8 ครั้งต่อปี

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC พบว่า ความถี่ของการประชุม AC มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในภาพรวม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อทดสอบในรายละเอียดพบว่า ขนาดของบริษัท ที่วัดโดยใช้สินทรัพย์รวมและจำนวนกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05

ตามลำดับ โดยบริษัทขนาดเล็กจะมีการเปิดเผยในเรื่องกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี มากกว่าบริษัทขนาดใหญ่ และบริษัทที่มีจำนวน AC มากกว่าจะมีการเปิดเผยเรื่องกระบวนการสอบบัญชีมากกว่าบริษัทที่มีจำนวน AC น้อยกว่า และยังพบว่าความถี่ของการประชุม AC มีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยการปฏิบัติงานของ AC ในเรื่อง การแสดงความเห็นที่มีต่อรายงานของ AC ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งบริษัทที่มีความถี่ของการประชุม AC มากกว่าจะมีการเปิดเผยการปฏิบัติงานในเรื่องความเห็นต่อรายงานของ AC มากกว่าบริษัทที่มีความถี่ของการประชุม AC น้อยกว่า

ผลงานวิจัยสะท้อนว่าคณะกรรมการตรวจสอบควรจะปรับปรุงการเปิดเผยการปฏิบัติงานของตนในเรื่องที่ยังมีการเปิดเผยน้อย โดยเฉพาะเรื่องกระบวนการสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี และการแสดงความเห็นต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบ รวมถึงประเด็นสิ่งที่ตรวจพบด้วย อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ผลวิจัยยังสนับสนุนแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี กล่าวคือ การประชุมของ AC มีความสำคัญกับการปฏิบัติงานของ AC อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ ครูกระโทก. 2548. ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยบูรพา.
- ธาริณี จวงมูทิตา. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการและการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์. 4(1), 17-26
- ณัชพิมพ์ จิระสกุลชัย. 2551. การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET). 2549. หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี 2549. ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET). 2542. แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ. www.set.or.th
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET). 2551. ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551. www.set.or.th
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET). 2553. คู่มือคณะกรรมการตรวจสอบ. www.set.or.th
- ศุภมาส หอมตระกูล. 2555. การเปิดเผยการบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวคิดของ COSO ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สถาบันส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย. 2549. รายงานการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน ปี 2549. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย.

- อังคณา แก้วประภา. 2553. *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของการรายงานความเสี่ยกับขนาดและประเภทกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Abbott, L., J., & Parker, S. 2000. "Auditor Selection and Audit Committee Characteristics". *A Journal of Practice & Theory*, 19(2), 47-66.
- ADB (Asian Development Bank). 1998. *Asian Development Outlook 1997 and 1998*. Hong Kong: OUP
- Eng, L.L. and Y.T. Mak. 2003. "Corporate governance and voluntary disclosure". *Journal of Accounting and Public Policy*, 22: 325-345.
- Cadbury Committee. 1992. *"Fisnancial Aspects of Corporate Governance"*. London: Gee Publishing Ltd.
- CICA (Canadian Institute of Chartered Accountants). 1988. *"The Macdonald Report"*. Toronto: CICA.
- DeZoort, F.T. 1997. "An Analysis of Experience Effects on Audit Committee Member Oversight Judgement". *Accounting Organization and Society*, 23(1), 1-21.
- IOD (The Institute of Directors Association). 2010. *"Corporate Governance Report of Thai Listed Companies 2010"*. The Institute of Directors Association.
- Khalid Alsaeed. 2016. The association between firm-specific characteristics and disclosure: The case of Saudi Arabia. *Managerial Auditing Journal*, Vol.21 No.4 436-496
- Lee, T., & Stone, M. 1997. "Economic Agency and Audit Committees: Responsibilities and Membership Composition". *International Journal of Auditing*, 1(2), 97-116.
- NACD (The NACD Blue Ribbon Commission on Audit Committees). 2000. *Report of the NACD Blue Ribbon Commission on Audit Committees: A Practical Guide*. Washington, D.C.: National Association of Corporate Directors (NACD) and The Center for Board Leadership.
- Ruth L. Hidalgo, Emilio Garcia-Meca and Isabel Martinez. 2010. "Corporate Governance and Intellectual Capital Disclosure". *Journal of Business Ethics*, 2011: 483-495.
- Tengamnuay Kwansagool. 2005. *"The Implementation and the Effects of Audit Committees within Corporate Governance in Thailand"* Thesis, The University of Manchester, UK.
- Tengamnuay, Kwansagool and Stapleton, Pamela. 2008. "The Role of the Audit Committee in Thailand: a Mature Monitoring Mechanism or an Evolving Process?" *Journal of Management Governance*. 13: 131-161.
- Tricker, R.I. 1978. *The Independent Director: A Study of the Non-Executive Director and of the Audit Committee*. Croydon: Tolley Publishing Company Limited.